

Allò que se'n diu «les delícies del Poder» deuen ésser molt intenses, per les ganes que hi ha d'exercir-lo.

EXITS RADICALS

El plet autòmic de Bascònia

No és pas l'acostumada calma estival el que enguany domina el panorama polític, tant de la República Espanyola com a l'estranger. El govern Samper, amb un conflicte a sobre a Catalunya, n'acaba d'encetar un altre amb el País Basc.

La pugna que el País Basc sosté per tal d'obtenir un Estatut que reculli dins els possibles, donada la situació general de la República, els afanys autonomistes d'aque-

liar tan poc decidit, però no tenen més remei que aguantar-se. Més val el que ell fa que no pas res.

A propòsit de les dretes espanyoles, els actuals esdeveniments i, en general, tot el corrent polític del País Basc corroboren una observació que ja havíem fet sobre la política autonomista catalana de molt abans de l'adveniment de la República.

L'alcalde de Bilbao, senyor Ercoreca, seguit dels altres regidors, sortint de l'Ajuntament, requerits pel delegat governatiu.

lles terres, ha entrat en un període de passió creixent. Es ja sabuda la pressió solapada dels governs radicals, assessorats, controlats o, més senzill, ensinistrats per les dretes espanyoles, i procurant escanyar per maneres indirectes l'autonomia basca ja existent i prevenir un moviment de més envergadura. Tot això tard o aviat havia de menar a una baralla. Faltava l'ocasió pròxima; però hi havia tots els ingredients.

La persistència dictatorial a mantenir unes comissions gestores governamentals a les Diputacions, en comptes d'encomanar-ne l'elecció als Ajuntaments, com es féu amb l'Assemblea provisional de la nostra Generalitat, produí en tot el País Basc un esclat d'indignació gairebé unànime. Traient-ne els quatre radicals que hi ha per tot Euscadi i els carlins, ara afectes al senyor Lerroux i comparsa, es pot dir que tothom es dreçà contra el govern. Diumenge, dia 12, tingueren lloc les eleccions, més o menys entrebancades pel govern, que desplegà una enormitat de força armada. Vingueren detencions i suspensions d'alcaldes i regidors i tot d'incidents dels quals ja ha informat la premsa diària i que, en realitat, i sortosament, no han revestit el caràcter greu que s'havia temut per endavant.

Passant balanç de la situació d'Euscadi, ens trobem:

- a) amb unes Comissions gestores impopulars, afavorides pel govern;
 - b) amb la massa del poble basc més irridada que mai;
 - c) amb la permanència de grans nuclis de força armada en aquell territori, cosa que no fa pas gaire favor al govern;
 - d) amb tot d'alcaldes i regidors detinguts, que constitueixen altres tants problemes per al govern Samper, ja que tant la lenitat com la severitat donaran fruits de desprestigis a qui hagi de resoldre'ls.
- Si un govern pot estar content d'haver arreglat les coses de forma que per força s'hagi arribat a una situació com la que analitzem, també el senyor Salazar Alonso, ministre de la Governació, pot cantar victòria. Però amb unes quantes victòries així, malgrat la seva repugnància a la dimissió, el gabinet Samper no tindrà més remei que anar-se'n a l'aigua.
- El que ha fet a Bascònia, com el que féu a Catalunya, són extrems del seu programa de pacificació de la República. Per ara els únics que se n'han gaudit han estat els clàssics enemics del règim popular. Que n'és de llerrouxista tot això!
- Aigué s'estranya que el senyor Samper, tan poc amic de gresca (el seu mal no vol soroll), sigui precisament el governant espanyol que, després del general Berenguer, ha governat amb més tràngols. Però els que diuen això potsers oblidin que aquests governs radicals són uns mers testaferrons de les dretes que no els planyen gaire i els fan intervenir en tots els mals passos que elles volen evitar-se més endavant.
- Ara que, com que la cosa va de murri a murri, el senyor Samper, un cop l'han obligat a ficar-se dins un vesper, se'n surt, com diuen els toreros, *por pies* i sol deixar-ho tot a l'estacada. No sabem si les dretes estan gaire còfoies d'aquesta mena d'auxi-

Els Dijous — Blancs

Hi ha línies ferrades que serveixen l'escenografia de les carreteres amonijades d'hosials: cada estació presenta una sorpresa nova i ara, a l'estiu, que gairebé tothom va en tren per platxeri, especialment al week end, la sensació de les antigues diligències no desapareix pas del tot.

Els dos minuts d'aturada els aprofiten les poblacions per a explotar llurs productes típics: des dels tortells de Can Cava de Vilanova, a les ametlles d'Arenys o de les coques de Vilafranca a la llonganissa de Vic, passant per una ofrena tan vulgar com la truita amb llouquet de Centelles, si un poble s'estima una mica les seves tradicions, us farà tastar les seves elaboracions de caire ancestral. Es clar que a molts indrets han aterrat el quiosc de begudes i rosquilles; són aquells que les oficines de turisme inscriuïren, per dret propi, a llurs fascicles en rotogravat i que sembla que diguin: «Si voleu saber de mi, baixeu i entreu a veure'm». Però el viatger avisa ja sap els mals de cap que se li esperen en decidir-se per uns atractius oficials: haurà de subjectar-se a les exigències d'un cicero i pagar entrada a tot arreu.

D'ací que encara existeixi el gust per als itineraris llargs en combois-carrosses, dins un concert de grinyols i esbufecs i uns trontolls de mil dimonis. El termini del viatge no compta gaire, puix que la més gran quantitat de gaudi és al vagó. De bon matí, passa un aïret que espavilla els sentits i quan travessau un paisatge moll i esponjós, tot ell es fica a dintre i apar que abasteu amb la mà les branques baixes dels tamarius.

Uns dels veïnatges més distrets és el de les companyies de revista que, de la capital, es traslladen a algun tocom llunyà. A qui dia, no se'n troben gaires, perquè la majoria se n'hi va en autòmbus, amb pancarta i tot, però sempre resta una troupe de fi de festa. Aquella mossa de cames estilitzades que al promenoir desvetlla tants apetits, ara dona el pit a un nadó i es queixa, bo i recargolant blasmes, de les xulades excessives:

—Famèlic! No en tens mai prou!

—Pas de blague! —fa la francesa ex-cèntrica, creient que aquella exagera.

L'home del batí sordid, ex-campió de xarleston, allarga una cigarreta a la companyia oxigenada que en un recó julleja. Menus plaiïrs, oblidada de seu maquillatge de vint-i-quatre hores. Aviat el vagó agafa un ambient d'alcova o de camerino. El fum de la màquina, barrejat amb el dels «Lucky Strike» i les sentors de les essències barates que emanen de les aixelles, emplena el departament d'un tuf agre, que la calda de migdia embotjora. Tot d'una, els paquets embolicats amb paper de diari untuós, es destapan i apareixen pans de barra jarcis de llomillo, rodanxes de luç i tomàquet que, paternalment, reparteix el més vell de la colla, amb el suport d'un d'aquests estris que tenen fulla de ganivet, tirabuxó, llima i escvadents.

Un vailet endormiscat fa acció de no voler participar a l'apat, mentre la seva mare adverteix:

—Ja va tip de cacauets!
El café és servit, d'un termo estant, dins vasos de celluloide. Encara és calent i el seu aroma dissipat els fortors de les menges consumides. El llevat de taula, de la taula de les falces de les dones, plenes de molles i pinyols d'oliva, porta una calma propicia a l'ensunyament. Les dues angleses de la companyia no s'hi avenen, però, i trenquen el silenci amb The Shadow Waltz, de Vampireses 1933:

Shadows in the wall — I can see them fall,
Here and there, everywhere.
Dancing in the dew — Where am I, where [are you?
S.

MIRADOR INDISCRET

El Sr. Samper, abandonat

El president del Consell de Madrid, senyor Samper, està tan fet, a hores d'ara, als conflictes amb Catalunya, que gairebé no sabria viure sense tenir a prop el senyor Nicolau d'Oliver per a discutir coses de la nostra terra.

El passat dissabte, el senyor Nicolau d'Oliver es disposà a sortir cap a Barcelona.

—Fins el vinent dijous, don Ricardo! — li digué, acomiadant-se, al senyor Samper.
—Cómo! —replicà el President—. ¿Hasta el jueves no le verá a usted! Yo que creia tenerle a usted aquí de nuevo el martes...

A l'Urgell són molt flamencs

La rivalitat política, en alguns pobles, arriba de vegades a extrems insospitats. A Belloc de l'Urgell, per exemple, la rivalitat entre els afiliats a l'Esquerra i els regionalistes es manifestà darrerament més intensa que mai amb motiu de l'actuació d'una artista de varietats. Els dos Centres, situats davant per davant, se la disputaven com a llops.

Varen córrer les influències. Els diputats lleidatans anaven amunt i avall, desesperats. Tan aviat era anunciada l'artista en quèstió al Centre de l'Esquerra com apareixia en lletres de pam al cartell del Centre de la Lliga.

Aqueixa artista tan cobejada era una cantadora de flamenc: Lola Cabello.

A les comarques de Lleida, la gent és així. Ah!, ens oblidàvem de dir que Lola Cabello acabà actuant, per fi, al Centre de l'Esquerra.

—La feina que ens ha costat! — sembla que comentà l'alcalde.
Algú del seu entourage pogué confirmar-ho:

—Digo!

Donem-nos importància

L'actor Joan Cumelles — el diví Cumelles d'En Pujols —, és funcionari de la Conselleria de Governació.

Còm a funcionari, l'actor Joan Cumelles ha fruit d'una quinzena de vacances.

Abans de passar-la al Santuari de Queralt. El primer que féu en arribar allí, fou escriure una lletra de salutació als seus companys d'oficina.

A la lletra hi havia una observació molt important. Demanava En Cumelles que no deixessin de contestar-li i que ho fessin precisament amb un sobre de la Generalitat. Així arribaria la resposta més de pressa — deia ell.

La veritat és que En Cumelles, a Queralt, degué voler aparentar un personatge.

Almenys, els companys ho suposaren.

Li posaren al sobre la següent adreça: «Molt il·lustre senyor Joan Cumelles, registrador del Negociat d'Administració local del Departament de Governació de la Generalitat de Catalunya.»

En Cumelles porta, en efecte, el registre d'entrades i sortides de l'al·ludit Negociat.

Dintre el sobre, hi havia només un paper que deia:

—T'està bé, així?

Heus ací la carnisseria

El tema del dia ha estat tota aquesta setmana darrera, i ho és encara avui, la suposada o real congelació d'un home a la nevera d'una carnisseria de Gràcia.

Història o conte, tothom ha pronunciat els noms dels interessats. Tothom ha anat a comprovar l'existència de la carnisseria.

Davant d'aquesta, més d'un tramvia ha alentit aquests dies la marxa, per tal, ben

segur, que els passatgers poguessin veure el lloc del drama.

—Heus ací, senyors, la cèlebre carnisseria de la nevera!

Ho advertí, un dels dies, un conductor de la línia de la Bonanova. És un conductor que té vocació de *speaker* de turistes.

Dos minuts abans

L'obra de Courteline *El tren de les 8'47* serà convertida en un film espanyol.

Entre parèntesis: Ja patirem!

En donar la nova, el diari llerrouxista, en la seva secció d'espectacles, per dues vegades i en diferents llocs escriví: *El tren de les 8'45*.

—Per fortuna—comentava un periodista a la Maison Dorée—, l'error és en menys. Una equivocació en més, al redactor de teatres de *Renovación* li hauria fet perdre el tren.

Un concurs a mida

El *Bulleti Oficial* del dia 30 de juliol publicava una ordre de la conselleria d'Economia i Agricultura, obrint un concurs per a la provisió de la plaça de cap dels Serveis d'Aeronàutica de la Generalitat de Catalunya.

La lectura de les bases d'aquest concurs hauria causat una viva sorpresa en els medis aeronàutics si aquests, referent a certes qüestions, encara poguessin sorprendre's de res.

De totes maneres, es comentava, i no pas benevolament, que en les bases no s'exigís cap prova, ni oral ni escrita, sobre organització aèria de Catalunya, i en la prova oral no hi hagués cap tema de navegació aèria, però en contestessin de tan pitorescos com: a) cultura general; b) geografia de Catalunya; c) organització de la Generalitat de Catalunya; etc.

També cridava l'atenció que la prova pràctica assenyalés uns exercicis tan manosos que per a revalidar anualment un títol de pilot ja són més forts.

Res, tothom estava convençut que les bases del concurs eren fetes a mida:

Tres sopars, tres?

—Com ha anat això?—exclamà un meritíssim soci de l'Aero Club en llegir l'ordre del *Bulleti Oficial*. Ja he assistit a dos sopars dedicats a En Canades, a propòsit d'aquesta plaça, i encara hauré de tornar a un tercer?

Reincident

En una reunió del Sindicat de la Indústria Hotelera, al seu president, Pasqual Gómez, se li escapà de dir «Delegació *régia* del Treball». L'escàndol que es promougué fou formidable.

Però, ara fa pocs dies, en una altra reunió del mateix Sindicat, el mateix president tornà a repetir l'esmentada frase acompanyada del mateix adjectiu comprometedor.

Al capdavant un lapsus sense gaire importància, com veiem.

—Però —deia un assistent, tot congestionat —és que cal saber que aquest president no és En Pich i Pon, sinó un militant de la Unió Socialista de Catalunya!

L'art i la indústria

Entre els actes i festeigs de la Festa Major de Badalona, que s'escala aquesta setmana, hi ha la inauguració de dues exposicions de siluètes de metall, l'una a l'Orfeó Badaloní i l'altra al Casino de Badalona.

Un crític d'art local fa córrer si aquestes exposicions a base de filferro són patrocinades de sotamà per l'Ajuntament per tal de fer minvar els estralls de la crisi siderúrgica.

L'estiueig d'Azaña

Manuel Azaña continua a Sant Hilari prenent l'aigua. El seu cos, afeblit pels tràngols de la lluita política, s'entona i enforteix. La seva vida és plàcida i asossegada: quan el sol és alt, llegeix sota els verns i els pollancres; si la humitat s'ibla, s'arrauleix a l'escriptori i, al costat de la muller, llegeix o escriu.

Algunes visites alteren aquest repòs. Un dia són els representants oficials de Catalunya, amb els quals vessa la mútua cordialitat; un altre és l'Ajuntament de la vila que el convida a un dinar a la Font Vella. I sempre gent del poble, homes representatius o bé ciutadans obscurs que, amb mots francs, li desitgen salut i benestar.

A l'Azaña, sota la màscara del seu rostre, sovint li pessigolleja l'emoció, en sentir batre, entre paraules eixutes, el cor català.

Els bons «causeurs»

Però hi ha visites i visites. A l'espontaneïtat i sentiment de les populars s'hi ha d'afegir, poc o molt, l'encarcarment d'alguna de protocolària, un encarcarament d'aquells que s'estoven de seguida.

Així, l'altre diumenge acompanyava el gran republicà una personalitat del seu partit a Catalunya. I parlava, parlava de tot, amb una veu gris i sense modulacions. Parlava dels carburadors d'automòbil (el tema de la mecànica automobilística fa molt senyor a «provincies»). Parlava, després, del vol a la vela, ben estès a Catalunya. I tornà a parlar d'automòbils i de les coses que ell porta a la maleta del darrerera quan va pel món:

—...lo menos posible: un pantalón de dril, dos camisas de seda... y prou.

La senyora d'Azaña, molt *chic*, se l'es-

LES AUTONOMIES

—Es que no es tracta pas de governar, sinó d'anar tirant...
"Guardial... Sus y a ellos!"

A la pàgina 2:

Hi ha presoners espanyols al Marrocí, per Francesc Oliva.

A la pàgina 6:

Les persones fines i llur mig català, per Josep Camer.

EL CINEMA

Films de repertori PANORAMA L'esforç invisible

Hi hauria d'haver films de repertori. Hi són de dret, però no de fet. Els cinemes, acaparats per una producció incessant, no poden donar l'abast amb les estrenes i així com els teatres alternen aquestes amb la reposició d'aquelles obres sempre aplaudides, els grans films del passat romanen en un oblit que en la majoria dels casos equival a una desaparició definitiva. On trobar avui *Intolerància* de Griffith, *Les tres llums*

mes Cruze, Paul Fejos, F. W. Murnau, Fritz Lang, etc.

La poca traça en l'ofici, fet condicionat a una data històrica, no deu dissimular-nos la intenció artística present en films com *El signe del Zorro*, *El lladre de Bagdad*, *Una dona de París*, *La vidua alegre*, etc., i no parlem de films de Chaplin, perquè a propòsit d'ells la nostra observació és massa evident per insistir sobre d'ella.

D'una comèdia de Mack Sennett (1923)

de Fritz Lang, *Nanuk de F'lalherly* i tantes altres que podríem apuntar?

Naturalment que la qüestió aquí al·ludida, una qüestió que importa a tots els bons cinemàtics, no té res a veure amb els programes de represes que aquests dies els cinemes ens ofereixen. No es tracta de reprendre sense cap criteri, si no és un criteri d'ordre comercial, alguns dels films recents, sinó d'instituir un repertori de films a reposar de tant en tant, de salvar les obres mestres del cinema de l'oblit, de permetre la possibilitat que el bon amic del cinema no perdi mai del tot el contacte amb els grans films.

El règim de represes, tal com funciona ací, no fa sinó procurar una darrera avinentesa de veure els films estrenats en el curs de la passada temporada. Per cercar films més vells, cal anar ja als cinemes més populars, on aquests són projectats amb un criteri que vol dir absència de tot criteri. Excepcionalment, algun film, com per exemple *La gran parada*, ha tingut la sort d'aconseguir categoria de film de repertori, com així també ho han aconseguit *El signe del Zorro* i uns quants films de Chaplin. Aquestes són efectívament cines que no acaben d'abandonar del tot les pantalles barcelonines. Excepcions que fan més deplorables encara la injustícia que significa l'oblit sense remissió de tantes obres magistrals.

Podria objectar-se que allò que és susceptible i recomanable en el teatre, no ho és en el cinema, per tractar-se en aquest cas d'un art encara no establert, és a dir un art en progrés, és a dir encara, un art dins el qual les obres envoleixen d'una manera llastimosa. No serem nosaltres els qui tractarem d'escamotejar tota la veritat que hi ha en aquest punt de vista. El cinema és un art que progressa per tot el que comporta de tècnica material. Això vol dir que el progrés és visible en el cinema i que avui per avui no cal pensar a establir quelcom que té tots els caràcters d'una activitat juvenilsima. Però més enllà que el fet circumstancial de l'estat de la tècnica en un moment determinat, hi ha una vibració artística present allí on treballa un artista, encara que aquest es trobi treballant amb un utilitatge rudimentari. En els films que nosaltres qualifiquem ara de films de repertori, aquella vibració artística hi és avui com hi era aleshores que sortien de mans dels Griffith, Cecil B. de Mille, Ja-

A propòsit del cinema mut, gènere cinematogràfic pràcticament clos, el catàleg de films podria oferir-se com una cosa completa on fossin representats tots els moments decisius del seu desenvolupament progressiu.

De l'etapa que podríem qualificar de prehistòrica, podria cercar-se algunes d'aquelles cintes brevíssimes dins l'estil inventat per Georges Méliès i on una prestidigitació enlluernant acaparava tot l'interès d'aquelles candoroses pel·lícules. Solament amb Max Linder, Mack Sennett, William S. Hart, Thos Ince, Mille i Griffith penetrem en el cinema històric, pròpiament dit. Max Linder porta el cinema còmic a una perfecció remarcable i és el primer cronològicament d'endevenir les possibilitats psicològiques de la comèdia cinematogràfica que ell s'esforça d'emancipar de la factura teatral. Mack Sennett practica uns procediments que per ésser més elementals, no per això es revelen menys fecunds. William S. Hart concretiza el millor del que hi ha en els films típics de l'Oest la fórmula banal dels quals trobem en els interminables films d'episodis. Quant als tres directores esmentats, ells són els primers de concebre plans d'una ambició aleshores aparentment folia i de creure amb fermesa en els destins gloriosos del cinema. La fe es transforma en fets tangibles amb *Intolerància*, *El naixement d'una nació*, els primers films de Douglas Fairbanks i Mary Pickford.

Títols? S'acumulen un darrere l'altre. A més a més dels que portem ja citats, com oblidar *Robin dels boscos*, *El pirata negre*, *Jazz*, *La llei d'hospitalitat*, *Avària*, *El capell de palla d'Itàlia*, *El noi*, *Els Nilbelungs*, *L'admirable Crichton*, *La fera del mar*, *Variété*, *La quimera de l'or*, *Hotel Imperial*, *El ventall de Lady Windermere*, *El navegant*, *El creuer Potemkin*, *La dona marcada*, *La carn i el diable*, *Moana*, *La llei de l'hàmpa*, *Albada*, *I el món marxa*, *La fragil voluntat*, *Una xicota a cada port*, *Solitud*, *El germanet*, etc., etc.?

No cal una gran erudició per a triplicar fàcilment aquesta llista de títols, títols que són altres tantes obres l'interès de les quals perdura avui encara. Avui la majoria d'elles són, en el cas més feliç, altra cosa que un record cada dia més fonèdit. I no cal dir com val més veure per tercera o quarta vegada obres com *I el món marxa* que no pas assistir a l'estrena de moltes de les pel·lícules que es presenten.

Malauradament, qui té la paraula en aquest assumpte és el gros públic, i cal convenir que aquest se'n desinteressa del tot, agavellat com està per l'afany de novetats, sensible a les modes, molt més que als valors perdurables, valors per altra banda difícils de destruir enmig de totes aquelles imperfeccions de la tècnica suara al·ludides.

Solament una empresa desinteressada, moguda només per l'amor dels valors artístics, podria aconseguir constituir aquesta filoteca que podria estar a disposició dels empresaris i de les entitats interessades en llur projecció.

Sembla que en algun país comença a haver-hi una institució així, però dedicada de preferència a arxivar pel·lícules documentals i reportatges d'un cert valor històric.

JOSEP PALAU

Exit en la mida
Corbates innarrables
Pijames a bon preu
JAUME I, 11
Teléfono 11655

El té de George Arliss

El protagonista de *Rothschild*, de *Voltaire*, de *Wellington* està rodant una escena difícil d'aquest darrer film. Al cap d'una hora d'esforços i de provatures, el cap dels camareramen ha trobat els angles correctes. Toquen dos quarts de cinc, i un intrús apareix al set i diu respectuosament a George Arliss:

—Tea, sir!
El director es queda garrativat i, passat l'estupor inicial, es posa a protestar. George Arliss l'interromp amb to cortès, però ferm: —Perdó! A Hollywood o a Tombuctú, l'hora del meu te ha estat sempre dos quarts de cinc. Espero que no he vingut a Londres precisament a canviar de costums!

Notícies de Chaplin

Charlie Chaplin creia que el seu nou film hauria quedat llest pel Nadal de l'any passat. Només l'haurà errada d'un any, si, com assegura, el deixa enllestit pel Nadal que ve.

Es clar que ha refet una bona dotzena de vegades el seu *scenario*, segurament perquè poc avesat a treballar amb un de fet, ja que sempre ha improvisat els seus films sobre la marxa, i no fóra res d'estrany que durant la realització d'aquest torni al seu primitiu mètode. Els seus col·laboradors són Henry Bergmann, Carter Deblaver i... Paulette Goddard.

El títol de la nova obra és, per ara, *Cosmopolitan*, i el tema una sàtira dels temps futurs. Ben entès, el tema general serà d'una humanitat commovedora i dolorosa: l'individu humà sense defensa en un món de robots.

Es parla correntment de la nostra època com de l'edat de la màquina, i com més la vida hi sigui organitzada, més subjecte estarà l'individu a noves comunitats. Chaplin imagina, en el seu film, un món en què els homes seran reduïts a exercicis de

Paulette Goddard

conjunt, i cada acte d'un home serà reglat, ordenat, dirigit... Caminaran, menjaran i parlaran en els mateixos instants, faran els mateixos gestos. Una part de l'acció es desdoblirà en una gran fàbrica, cosa que, adhoc no coneixem més detalls del film, fa pensar en el tema del gran film de René Clair, *A nous la liberté!*

El protagonista, el propi Chaplin, només té ganes de fer-se ficar a la presó. L'estrella femenina és Paulette Goddard, que encarna una noia que ajuda sempre l'heroi a sortir de les dificultats.

El primer gag acabat és el següent: Chaplin, provant de fugir, es fica en un immens lavabo, ple a banda i banda d'aixetes lluints destinades a servir totes en el mateix moment. Content d'escapar-se, però neguïtós en aquella freda solitud, el nostre heroi veu de cop aparèixer-se-li una imatge gegantina de l'amo amb un cigar enorme a la boca i arrugant les celles. Esverat, Chaplin torna al seu treball habitual.

Mae West rep una patent de virtut

Ara que els Estats Units estan sota una intoxicació de moralina, les estrelles cerquen un certificat o altre d'honorabilitat.

L'actriu que més havia fet parlar d'ella aquests darrers temps era, indiscutiblement, l'arrodonida Mae West. Les seves condemnes, el to de les obres que concebia i interpretava, els seus jocs amb la moral puritana en conferències i entrevistes, li havien donat una fama que no s'havia aigualit gens pel fet que a Barcelona *Lady Lou* fos presentada per un diari que vol ésser tan seriós com *La Veu del Vespre*. No podent-se referir d'aquest testimoni, li ha atorgat un certificat de virtut el canonge John S. Mitchell, de la Little Church Round the Corner. Diu el respectable clergue:

«Mae West és una bona ànima, encantadora i generosa. Va sovint a l'església i, fora de la pantalla, no fuma ni beu mai. És una persona abnegada i treballadora com ho són gairebé tots els artistes de la pantalla i de l'escena, que treballen més que ningú i han de posar llurs nervis a proves duríssimes. El cinema no permet pas una vida gaire alegre; hi ha massa oferta i poca dels que s'hi dediquen poden arregar fortunes considerables... A la meua església vénen molt sovint George Arliss, Anita Stewart, Constance i Joan Bennett i llur pare.»

El món en què vivim
Programes instructius
informatius
educatius
DETALLS AVIAT

Léon Sée, el manager de Carnera, l'autor del sensacional reportatge que ha publicat *La Publicitat*, deia per a justificar els seus *chi-qués*, els combats curiosament assajats en una cambra d'hotel: «Quan els espectadors van al teatre, al cinema, saben que assistiran a un espectacle artificial preparat per endavant, però que les proporcionarà les sensacions i emocions que busquen.»

Heus ací un bon pretext per a parlar d'un

L'espectador, comodament assegut a la seva butaca, no s'adona dels esforços titànics que han fet, de les dificultats incabables que han hagut de vèncer per a crear aquell espectacle meravellós que es descabdella davant els seus ulls, espectacle fresc com una rosa, espontani com el cant d'un ocell o el plor d'un infant, natural com la mateixa vida. I és que el cinema és l'únic espectacle que sap amagar l'esforç. L'únic que asso-

Wheeler i Woolsey

espectacle preparat per endavant, el que demana una preparació més difícil, però el que sap dissimular millor aquestes dificultats. El cinema. De tots els espectacles, el cinema és el que es fabrica amb més esforç i el que amaga millor els dolors del parteratge, la trampa, l'esgotadora tasca de presidar entre bastidors. Examinem ràpidament la confecció d'un film.

Primer, la tria de l'escenari. El productor ensopega amb les primeres dificultats. Drama, comèdia, opereta? Obra original o adaptació d'una obra d'èxit? L'escenari escollit, plaurà a tots els públics, serà censurat, podrà exportar-se fàcilment, no ultrapassarà el pressupost fixat? Una decisió presa, el productor ha de triar el realitzador. L'experiència d'aquest, els seus honoraris, l'èxit que han assolit els seus films, la seguretat que no gastarà ni un cèntim més de la quantitat fixada... El productor no pot negligir cap d'aquests factors. Acceptat un realitzador, aquest començarà el *découpage*. Feina de setmanes. De mesos, sovint. No es pot confiar res a l'atzar. No es pot deixar el més petit lloc a la improvisació. Tots els elements de cada escena—decorats, artistes, tècnica, diàlegs, música, etc.—han d'ésser detallats damunt el paper. Cal procurar que el muntatge final no hagi de retificar gaire del *découpage* escrit inicial. Enllestit aquest, ve la tria dels intèrprets. Talent, foteènia, necessitat d'adaptar-se a les característiques dels personatges de l'obra, els seus que demanen... El realitzador no ha d'oblidar res de tot això. Després, cal cercar el decorador, l'operador, els assistents, l'enginyer de so, la *script-girl*, el *régisseur* que busqui la comparsa, l'exèrcit de col·laboradors diversos... A la fi, tothom ha estat contractat. Tot ha estat previst. I comença el rodatge. Els decorats ja són muntats. Els artistes s'estan maquillant. El realitzador es preocupa del pla que van a filmar. L'assistent crida els artistes. I comencen els assaigs de l'escena. El director dona instruccions als intèrprets, a l'operador, al tècnic de llums, a l'enginyer de so, fixa la col·locació del micròfon i *Silenci, es roda!* L'escena no serveix. Cal refer-la. Una, dues, tres vegades, totes les que calguin. Hem llegit que Charlot va rodar cent catorze vegades una escena que havia de tenir cinquanta metres... I tot això durant dotze, quinze dies, que precedeixen les preses de vistes, igualment laborioses, a l'exterior. Finalment, el film impressionat entra als laboratoris de tiratge. Hi és conscientment manipulada. I és retornat a l'estudi on, a la taula de muntatge, esdevé lentament, molt lentament, una obra d'art.

leix que l'esforç realitzat escapi a la vista del públic.

El cinema americà ha passat mestre en l'art de dissimular les enormes dificultats venudes. Només els americans saben donar una aparença d'espontaneïtat a un espectacle, la preparació del qual és una veritable tortura. Un crític, Pierre Ogouz, ha dit: «Els homes de Hollywood posseeixen el cinema com una llengua natal i la practiquen sense esforç, mentre que els films francesos més reeixits donen sempre una impressió de *confecció*.» Es degut a aquesta coneixença perfecta de l'idioma que els plans dels films americans es succeeixen amb una fluïdesa, una continuïtat, de doll d'aigua fresca; s'encadenen amb transició insensible com els passos d'una bona dansarina. Es degut a això que la interpretació americana té una naturalitat inimitable, malgrat les vegades que un artista ha assajat i rodada una escena. Diuen que el rècord del món el té Gary Cooper: 162 vegades repetida una escena de *Marroc*.

Naturalment, no tot rutlla com una seda en el món del cel·luloide. Evidentment, hi ha excepcions. Ogouz ha parlat de la producció francesa. Nosaltres hem de parlar de la producció peninsular, dita nacional. Els homes d'aquesta no posseeixen el cinema com una llengua natal, sinó com un idioma estranger del qual només coneixen alguns mots: *gràcies, bon dia, pa i vi...* I els plans dels seus films caminen com si saltessin obstacles.

Les excepcions abunden també en la interpretació. Anny Ondra, per exemple, artista que no sap fingir l'espontaneïtat. S'ha après de memòria les corredisses aixecant la cama de Charlot, els saltirons del malaquanyat Larry Semon, *Tomasin*, algunes actituds impassibles de Buster Keaton. I amb tots aquests elements manlevats s'ha fet peniblement un joc compost de gestos estudiats davant el mirall, assajats, mastegats, torturats. Aquest extraordinari treball de posta a punt no ha estat amagat. Se li veu la trampa. Anny Ondra no sap dissimular l'esforç. Com no el saben dissimular els còmics americans Wheeler i Woolsey, que veuen en una escena de *Diplomats*. El treball d'aquests cèlebres clowns-ballerins-acrobates és fredament calculat, el seu humor rigorosament estudiat, la seva comicitat muntada amb la precisió d'un número de music-hall. Però l'esforç és massa visible en tot això. Wheeler i Woolsey no saben amagar-lo darrera una màscara d'amable espontaneïtat.

SEBASTIÀ GASCH

PUBLIC-CINEMA

Passeig de Gràcia, 57. — Teléfono 79681
De les 5 tardes a la 1 matinalada

SEIENT, UNA PESSETA

CURIOSITATS MUNDIALS
Interessants reportatges Fox Movietone

LA CAÇA DE LA BALENA
Documental

DIETA A HOLLYWOOD
Dibuix Terrytone

NOTICIARIS FOX SONORS
Notícies de tot el món

PARIS D'ORIENT
Càntica Màgica Movietone

SOMETENISTES

Armes curtes i llargues a preus especials i facilitats de pagament

BERISTAIN, S. A.

Fiveller, 1 Rambla Flors, 12
Teléfono 14667 Teléfono 10163

Viatges Marsans, S. A.

Rambla Canaletes, 214 - BARCELONA

Viatge en autocar Pullman a Suïssa, Alemanya, Itàlia i França amb motiu de la Passió a OBERAMMERGAU

Dotze dies de delicioses vacances per **720 pessetes** tot comprès

Pròxima sortida: 17 d'agost - Últim dia d'inscripció

Excursió al llac Balaton, Budapest i Viena amb motiu de les solemnes FESTES NACIONALS en memòria de Sant Esteve, primer monarca hongarès, que es celebraran el 20 d'agost de 1934

17 dies de viatges. Tren i vapors pel Danubi. Preu ptes. **1.400**

Pròxima sortida: 12 d'agost de 1934

Les persones fines i llur mig català

Hi ha un cert instint, curiosament recurrent, que tendeix a una diferenciació fonètica entre el català comunament parlat i el de les persones fines.

En dir persones fines no em refereixo pas a la poquesa de l'aristocràcia històrica, tota anemiada, ni al reforç una mica incongruent que li vingué a darrera hora per la real concessió de títols a unes quantes dotzenes de nets benestants de contrametes. Les persones fines, així com jo les entenc, no constitueixen pas corporació ni categoria social ben definida. Anomeno així els individus que donen la impressió, més que de refinats, de desmenjats envers el poc refinament de la resta social; són una mica rituals, sense esquivar del tot un punt d'encarcarat i un punt d'apegalós; es senten amb dret, com a decoratius, a algun grau de parasitarisme, més o menys vagrívols per atmosferes socials a les quals no pertanyen; i així com la gent realment mundana (quan és reeixida) té una estilització tan fina que és gairebé indefinible per a l'exterior, les persones fines fan sobretot l'efecte d'haver-se posat algun postís, que en la intimitat implacable del matrimoni potser es llevaran per a dir horribles penjaments a la pròpia muller — aquella màrtir.

Ja sé que aquest és un llinatge minvant, i que avui més aviat hi ha afectació d'insolència, però amb tot encara trobareu espècimens de persones fines entre conocs dels que avui i tot fan visites, candidats espontanis a anar en cotxes d'altri, siluetes apergamnades de peixera, admiradors professionals d'artistes, amics especialitzats de famílies sudamericanes i (ara que l'estació s'ho porta) estiejants que proven de conversar sobre el teatre del senyor Benavente.

Aquesta mena de persones havien tingut una real importància social (pel que n'ha arribat fins a nosaltres) en el primer terç del segle XIX. Un de llurs trucs, el més característic, consistia a pronunciar més o menys a la castellana les nostres vocals àtones.

Es això que dona la meitat de la gràcia — l'altra meitat és la recerca verbal — a la següent anècdota recollida d'un descendent de Renart, el Renart precursor, amb Robrenyo, del Teatre Català, i, ell mateix, senyor, cosa que en el nostre lèxic habitual és força més que persona fina.

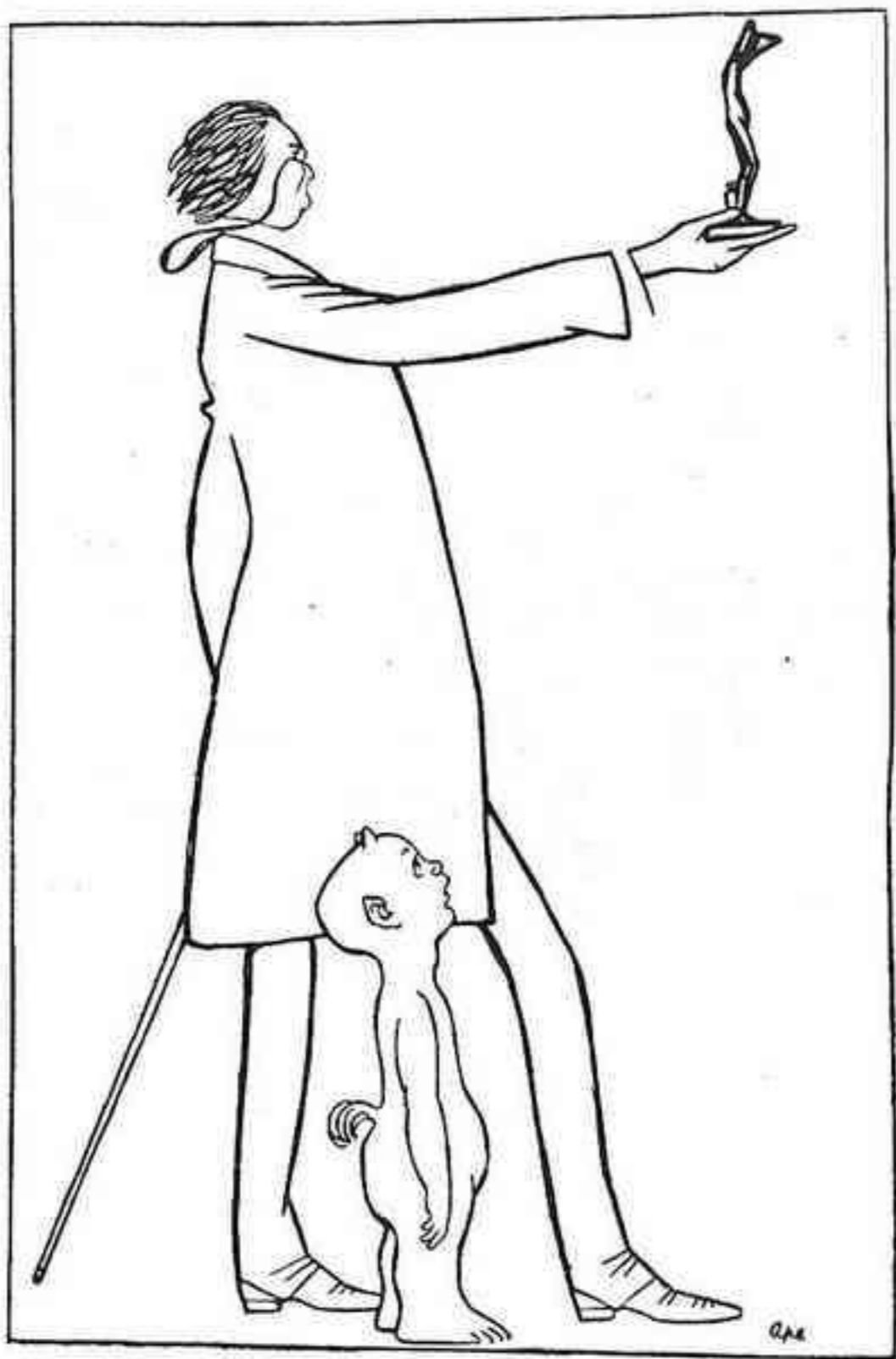
Entrava Renart, tot enlluernat, un matí ple de sol, en una església on no veia sinó indistinta negror, i a la primera figura humana — una persona fina — que destriava, murmurà:

— No sabia pas a quin altar diran la missa?

— Segons preludeis — respongué l'interpel·lat —, en «dov» del «Paduanov».

(Aquella era l'època de «Manuelito», penso jo. Car posseïxo un volumet, publicat aleshores i a Barcelona, que conté una traducció de les faules de Fenelon i amb una adreça del traductor que comença així: «A Manuelito. — ¿Te acuerdas, Manuelito, de cuando eras niño, y yo te daba caramelitos y otros anices?» Pel que es veu, una altra persona fina.)

Xenius va voler crear una altra dicció

Xenius, per Apa (1907)

fina; i en tornant de París, darrera l'estada que hi féu amb Díez-Cañedo i un poeta cubà per a atènyer mestratge en l'ús literari del francès, va donar una conferència en un cert local del carrer del Pi, i substituïu les nostres vocals àtones per unes d'afrancesades, i així amb la boca una mica més closa que no pas abans d'anar a París.

En Pujols, que era entre els associats, li va dir, en recordo, que la conferència li havia agradat molt.

— Però per què has parlat — féu en cruel acabatall — amb aquest català de Lleida?

Veus açí una idea. Si les nostres pobres vocals àtones han d'ésser considerades com a forçosament plebees per les persones fines, no hem de fer sinó parlar en català de Lleida. L'enyorat Magi Morera bé em treia efectes de majestat i tot. I àdhuc en recordo d'haver-li sentit que Lleida tenia el punt dolc del parlar català, per semblances d'altitud, per ell assíduament anotades, amb d'altres zones on cristallitzaren il·lustrats llengües literàries d'Europa...

JOSEP CARNER

VARIETATS

Decadència del sobrerrealisme

Segons Léon-Gabriel Gros (*Liquidation d'une poésie*, assaig insertat als *Cahiers du Sud*), des de 1930 assistim a una regressió neta, una decadència marcada dels principis que informaven la postguerra, assistim sobretot a una lenta descomposició del sobrerrealisme.

«Certament, el valor dialèctic de les argumentacions d'André Breton resta sencer, i els textos crítics recentment publicats són perfectament comparables als darrers manifestos; certament, s'imposa amb una puixança singular la visió alhora onírica i intel·lectual de les composicions de Salvador Dalí, però tant de glosses subtils sobre la psicoanàlisi o de metòdiques recerques no rescabalen pas la feblesa creixent de les produccions poètiques. Entengui-se'm bé, el mot és inadequat i estúpid, però no en sabia trobar un altre: el meu únic element d'apreciació, fora de tota consideració ideològica, no és la meua reacció personal davant dels textos? Doncs bé, des de *L'Amour la poésie* o *Siramour*, res d'Eluard o de Desnos no m'ha commogut. Quant a la *Mythologie personnelle* de Maxime Alexandre, és una anotació de somnis, conscienciosa sens dubte, però sense cap altre valor que el documental. A posta barrejo noms sovint oposats en les excomunicacions de capelletes a les quals són tan aficionats aquests poetes deformats per la polèmica de partit. El sobrerrealisme ultrapassa de fet el grup sobrerrealista i per mi és un sinònim de tot el que, de quinze anys ençà, presenta algun interès en qüestió d'activitat poètica. Això m'obliga, una vegada més, a constatar la descomposició del sistema. La majoria dels llibres de poesia que em passen per les mans es reclamen, a tort o a dret, del sobrerrealisme. De fet, no en representen sinó l'abdicció».

L.-G. Gros nota després que hi ha massa sobrerrealistes que fan un fi de l'*humour*, mentre d'altres, potser els millors, s'han adherit al partit de la revolució. «Aquest és, d'altra banda, l'aspecte més curiós de la descomposició del sobrerrealisme: aquesta deserció voluntària de tots els que s'han ajuntat als revolucionaris militants. Mentre Breton i Dalí es retiraven en llur torre de vori, d'altres es feien portanvèus de la idea marxista. Alguns, com Jacques Baron i sobretot Pierre Mohrange, han volgut salvarguardar alhora els deures del poeta envers el proletariat i els drets imprescriptibles de la poesia. Una anàlisi rigorosa mostraria que no hi han pas reeixit sempre, però des del punt de vista de la poesia cal convenir que des de 1930 les línies de força de la poesia vivent passen per aquest punt. Sobretot a Bèlgica amb els Plisnier o els Vandercammen».

«Però no per això és menys cert que aquesta solució només pot ésser transitòria. La poesia no sabia acomodar-se ni de la ideologia abstracta dels sobrerrealistes ortodoxos, ni del pampallugueig dels neo-fan-tasistes, ni de la retòrica més o menys feliç dels poetes de la revolució. El sobrerrealisme que havia desvetllat les esperances més insensates es deu a ell mateix de romandre, envers i contra tots, el llevat de la poesia a venir. Sobrepassarà les formes literàries que malgrat les seves pretensions han restat per a ell una veritable tònica de Nessus? Transcendirà el seu pecat original, l'obscuritat i la incoherència, per a esdevenir accessible i convertir la multitud embrutida dels dorments socials, dels conformistes de tota mena? El sobrerrealisme esdevindrà la poesia, és a dir l'home prenent concíexament dels seus poders i consumint-se en una vida insensata i total? Ha d'ésser això o no ésser. Car la poesia, si no ésser li és una abdicció definitiva, té per fi essencial no ésser més.»

L'esperit europeu

Amb el títol *L'art d'être Européen*, André Rousseaux ha reunit una sèrie d'assaigs posats sota l'ègida de la definició de Paul Valéry: «Tota raça i tota terra que ha estat successivament romanitzada, cristianitzada i sotmesa quant a l'esperit a la disciplina dels grecs, és absolutament europea.» Presa al peu de la lletra, segons aquesta definició no serien gaire europeus els alemanys, els russos, els escandinaus, potser els anglesos i tot. Rousseaux hi afegeix algunes precisions: «Em sembla que el geni europeu, en el temps en què hi havia una Europa, fou un geni de composició: el que feia viure dintre la llibertat, dintre la varietat i dintre la intensitat de llur naturalesa particular, nacions de totes menes i que, a l'interior d'aquestes categories, renovellava la diversitat dintre d'innombrables grups humans. De tal manera que l'harmonia entre l'individu i la societat que tot home desitja com una felicitat raríssima no ha estat mai tan fàcil sens dubte com en certs moments d'aquella Europa».

Però, ha existit mai realment aquesta Europa?

LLIBRERIA CATALONIA

comunica a les seves distingides clientes, que acaba de rebre els

FIGURINS i ALBUMS DE MODES

per a les vinents temporades de Tardor i Hivern

3, Ronda de Sant Pere, 3

MARGES

«Revolució Catalanista»

Una opinió primària de la vida dels pobles ens ha portat aquesta curiosa doctrina catastròfica que els partits verbalment extremistes curen de propagar. En tots els països hi ha florida de teories que estableixen un mal i un bé i munten una doctrina perquè el món sigui un idilli. De fet, qui sigui prou eclèctic per explicar-se les coses històricament i s'hagi preocupat de dilu-

giren, no a l'entorn d'una veritat absoluta, sinó d'una visió que cada poble té dels problemes.

La nostra posició nacionalista és diametralment oposada als qui voldrien fer de Catalunya o bé una sucursal de la Lliga dels Drets de l'Home o una curiositat històrica plena de somnis de grans reis. Quan em sento català, quan conço un Estat que em defensi la meua manera d'ésser, és després d'examinar l'hibridisme del nostre poble en dos segles d'imposició castellana. Em sento català perquè tinc clara noció que Catalunya, en la seva lluita per imposar-se nacionalment, aspira a la creació d'una societat defensora de les llibertats concretes de l'home, contra una altra societat, la castellana, caracteritzada pel seu menyspreu de l'home concret i abocada, en tots els casos, a un estatisme absolut.

Totes aquestes consideracions que acabo de fer, m'ha semblat poder-les moure dintre l'òrbita d'aquest llibre, *Revolució Catalanista*, que és un esforç remarkable per donar a Catalunya una doctrina que justifiqui la seva missió. Contra el senyor Duran i Ventosa, nosaltres no admetem una contradicció entre Pi i Margall i Prat de la Riba. Pi i Margall fou el primer català que va resoldre el problema hispànic sota un punt de vista català. Prat de la Riba fou l'estadista que va veure la missió nacional de Catalunya i n'establí les bases eternes. Però potser no podem admetre ni el federalisme administratiu de l'un ni els suportos romàntics de l'altre.

Ens cal una revolució. Apuntem la paradoxa que avui el mot revolució no serveix per designar revolucions. Revolució és el mitjà d'instaurar un ordre, una jerarquia, uns principis determinants d'una gran política. Fins ara Espanya havia tingut uns partits polítics i una nacionalitat — Castella — rectora de la seva política. D'ací endavant cal que tingui unes nacionalitats que li imposin els seus punts de vista. El catalanisme — com a doctrina d'una Catalunya nacional — és inconegut a Madrid. Espanya no sap quin són els anhelns ni les directrius que Catalunya defensa. Però cuitem a dir que, fins ara, els partits catalans tampoc ho han sabut. La feina nacional que les joventuts actuals han d'acomplir és aquesta: sortir de l'estadi sentimental i resoldre en programes les aspiracions nostres.

Revolució Catalanista, recull de notes d'una publicació de fa deu anys, ens porta una tal quantitat d'inquietuds, ens provoca tantes contradiccions interiors, que no dubtem a dir que feia temps que no havíem sentit el goig de la lectura com llegint les conclusions dels autors, establertes en una prosa vivat i estilitzada. Estem segurs que el llibre serà un motiu de revisió d'idees i el primer pas per a la creació d'un nucli d'escriptors polítics que estableixin la política totalitària de Catalunya.

Un dels fets abominables que la nostra generació ha d'acabar és aquesta contradicció Madrid-Barcelona en què el catalanisme polític s'ha debatut fins avui. Els mots — contràriament al que pensava Prat de la Riba — no han d'ésser crosses que ens serveixin per caminar pels empedrats de Madrid. Nosaltres — oposats als sentimentalismes i als excessos romàntics — considerem acabada l'època del ploriqueig i de la minimització del nacionalisme català. Si estem absolutament oposats a la política catalana d'avui és perquè els seus excessos interiors marquen el camí de les grans reculades, del mercadeig continu, per tal de permetre l'existència dels excessos demagògics que, sota la capa d'un separatisme incongruent i anàrquic, menen Catalunya a un cul de sac.

Més que una crítica del llibre, ens ha semblat prudent de fer aquestes notes marginals que la lectura de *Revolució Catalanista* ens ha suggerit. I, ara, per acabar, ens atrevim a demanar als autors, Foix i Carbonell, que aquest recull de notes espargides sigui ben aviat una doctrina de discussió i de crítica.

FERMÍ VERGES

J. V. Foix

dar doctrines a través del joc enrevesat de la vida dels pobles, haurà constatat amb sorpresa com els mals que avui ens afecten són més vells que tots nosaltres i que, malgrat tot l'aspecte de vegades inèdit amb què se'ns presenten, les doctrines i les utopies fa molts anys que van sortir al món, per desaparèixer un temps oblidades i ésser després ressuscitades o reinventades.

Però les doctrines veritables es caracteritzen per fets constants, i la política d'una nació és pròspera quan es tenen en compte els factors essencials i immutables que la geografia i les característiques històriques i socials imposen.

S'ha parlat molt de la influència de l'intel·lectual en la política, com també ha estat motiu de polèmica, avui inacabada, si són les idees les que actuen sobre els fets o són els fets els que influeixen sobre les idees. Sense pretendre resoldre unes qüestions tan àmplies, ens sembla obvi que en tots els grans canvis històrics veiem a la base una crítica del sistema d'idees antic, moltes vegades provocada per una visió certera del que s'esdevindrà. Potser el qualificatiu d'abstracte que l'home d'acció ha aplicat a l'home d'idees no és res més que una concepció pejorativa dels valors ideals. Però, de fet, tots els pobles que han negligit el seu paper en la civilització han estat víctimes de regidors equivocats que no han sabut comprendre la grandesa de les doctrines. Totes les nacions aporten a la civilització unes característiques determinades. L'error del nacionalisme, o millor dit els límits del nacionalisme, és pretendre d'erigir-se en principi absolut, és no voler fer plaça a allò específic de les civilitzacions d'altres pobles. Tota la vida internacional, les polèmiques al voltant dels grans problemes europeus,

Exit en la mida
Corbates inarrugables
Pijames a bon preu
JAUME I, 11
Telèfon 11655

UN ORFEBRE

amb l'amor
a l'ofici dels
antics i amb
la sensibilitat
dels moderns:

J. ROCA
JOIER

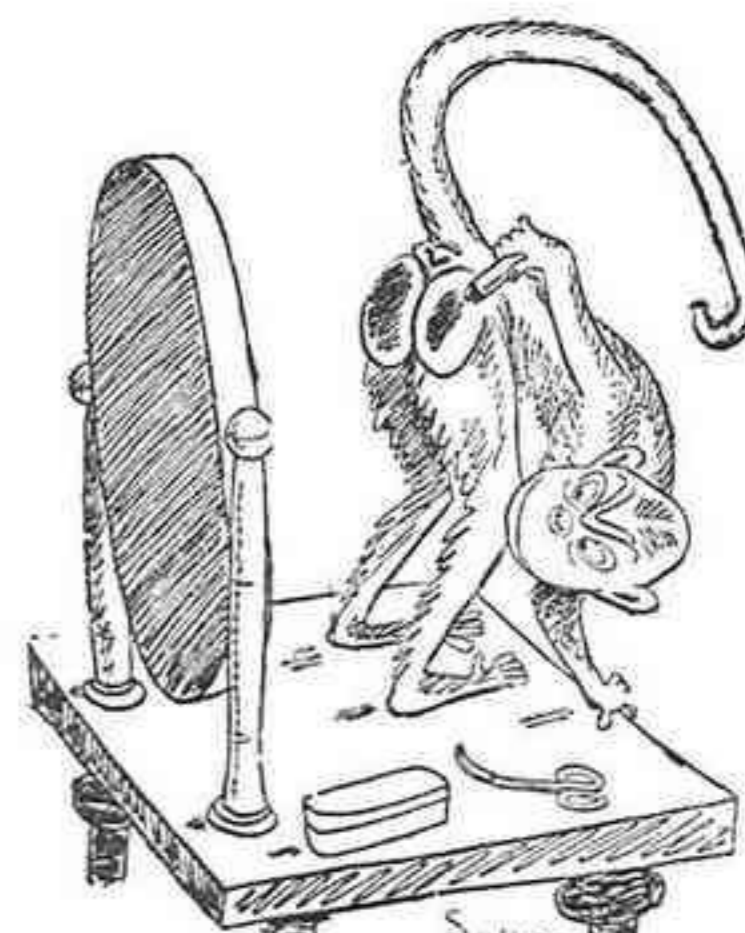
Passaig de Gràcia, 18

Vigileu s. u. p. les seves
creacions insuperables

MAL DIA

— Primer he perdut la pilota, després el cady. I ara m'he perdut jo... (Judge, Nova York)

— Quina sort! La mestressa s'ha deixat el llapis dels llavis! (Simplicus, Praga)

PER A FOTOGRAVATS, LA CASA

ANTONI MARTI

Màxima rapidesa ■ Màxima qualitat

AVINYÓ, 19, pral. : Telèfon 17047 : BARCELONA

LES ARTS I ELS ARTISTES

La internacionalitat de J. M. Sert — Un creuer per la Mediterrània

I.—De Marsella al Caire

Els arquitectes que han bastit el Palau de la Lliga de les Nacions a Ginebra han donat per llesta la seva obra.
Tots els paisos membres de la Lliga s'han encarregat de decorar un saló, i a Espanya, que tan sovint ha ocupat un lloc permanent al Consell, li ha correspost una sala de les principals de l'enorme edifici.
No era cas, doncs, de fer un paper ridícul als ulls de tot el món i presentar el saló d'Espanya revestit per qualsevol artista oficial que fes riure al costat de l'obra decorativa d'un gran pintor anglès, francès, italià o de qualsevol altre país.
Ha estat un bon encert encarregar al gran artista català Josep Maria Sert la decoració de la sala espanyola del Palau de la Lliga. D'aquesta manera, Espanya, no solament s'estalviaria de fer un mal paper, com sovint ha ocorregut en circumstàncies paregudes, sinó que té totes les garanties que la seva sala eclipsarà o dominarà totes les altres.
Car Josep Maria Sert és avui un dels homes que dominen el món de l'art des de l'altura assolida per molt pocs.

per les seves obres. No sé si és veritat, però a l'Audiència de Barcelona he sentit dir moltes vegades que Sert cobrà 100.000 pessetes per les decoracions del saló de passos perduts.
Un any després pintava *La Dansa de l'Amor* per a decorar el peristil del saló de ball a la residència del marqués d'Alella.
Mentrestant li bullien al cervell i al cor els projectes de decoració de la seu de Vic, li bullien al cervell i al cor perquè en l'obra de Vic Sert no hi ha posat solament intel-

Acabada del tot la temporada artística en la nostra ciutat podríem cercar un tema de fora: el d'un recent viatge al Pròxim Orient, per exemple. Aquest tema inclou, però, tota mena de perills. Hom s'exposa a descobrir la Mediterrània, o, el que és pitjor, no haver-la ni tan sols descobert després d'haver-la recorregut. Amb tot, us invito a sortir de Marsella i ja anirem veient can on anem.
Es cosa sabuda que el Pròxim i fins el Lluny Orient s'ensumen, ja, des del port de Marsella. En els molls del seu Vell Port s'arrosseguen els mateixos tipus que, uns dies després, trobareu en el port nou d'Alexandria. Aquesta mena d'intercanvi us acaba d'empenyer passera amunt fins a la cabina.

Per començar, restarem dos dies dintre el vaixell i en arribar a Palerm baixarem a estirar un xic les cames i flairar els camps de llimoners d'un daurat semblant als dels mosaics bizantins de les seves famoses esglésies. En tal dia com aquell es celebraven eleccions. Unes eleccions *sui generis*, a la italiana, sense contrincants. Cap al tard, una vegada conegut el resultat de l'escrutini, camions plens de camises negres recorregueren la ciutat cridant enfurismats: Duce, sí, Duce, sí!... Entesos.

De Palerm — si hagués d'imitar el Baedeker — hauria de remarcar moltes coses interessants. Però les inscripcions de la famosa «pedra de Palerm» ens recorden que el Nil ens espera. Deixem, doncs, la lluminosa Sicília i després de dos dies més d'aigua en calma desembarquem a Alexandria. És el primer contacte amb aquella barreja divertida de races, clans, llengües, indumentàries i polsegures que en diuen el Pròxim Orient.

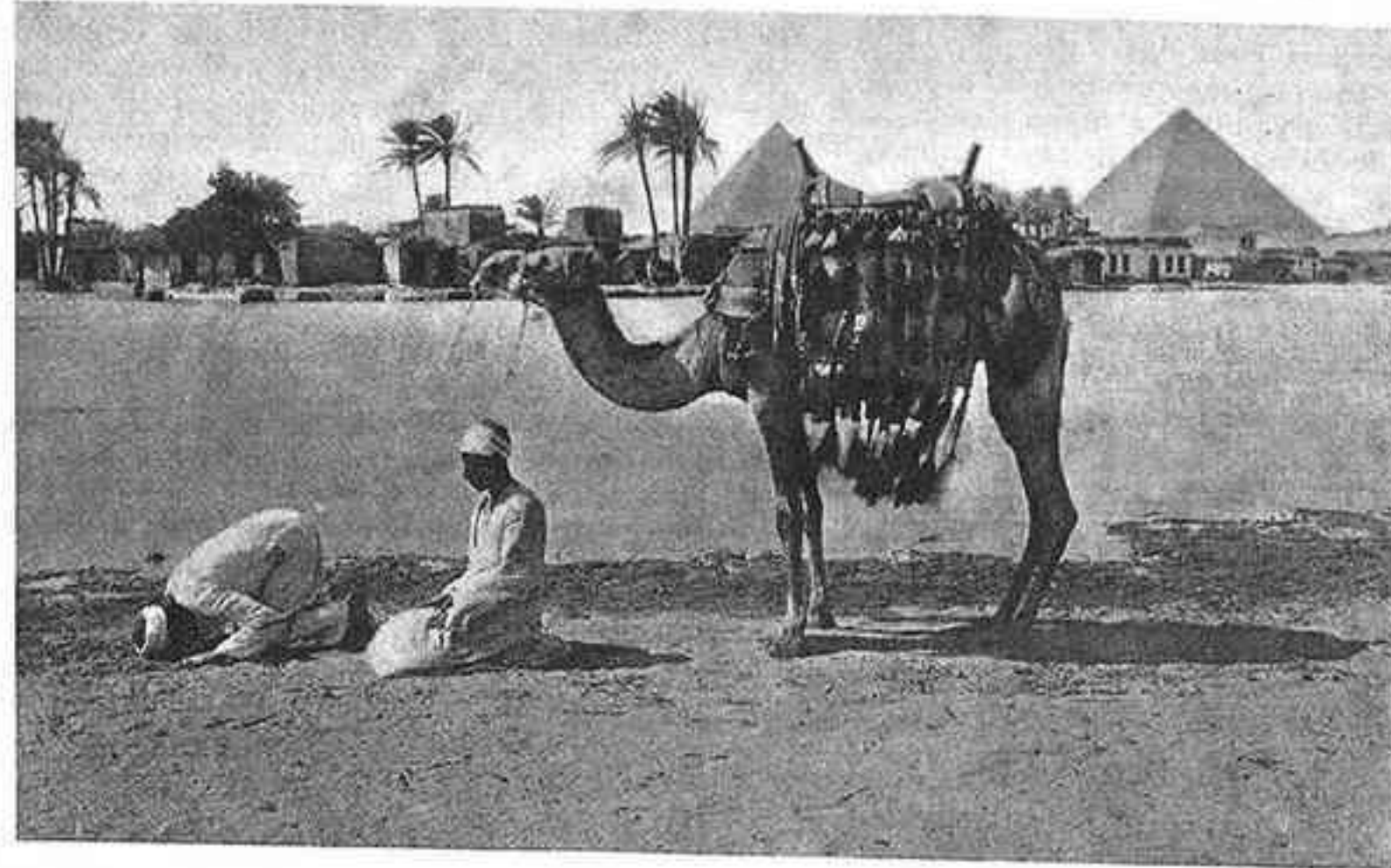
Però, tot i la seva categoria històrica, podem deixar sense recona la ciutat d'Alexandria el Gran, perquè tot el color local que ens pugui mostrar el trobarem, més accentuat, al Caire.

I ja som al cor d'Egipte (*el Qahirah*, la victoriosa), gairebé en el mateix emplaçament de l'antiga Memphis, allí on comença el Delta i acaba la Vall del Nil, en el punt d'unió de les Dues Terres faraòniques, on acaba la influència nòrdica del Mediterrani i comencen les infiltracions sudafrikanes.

L'Egipte s'ha comparat a una flor. D'aquesta flor, el Delta en seria la corolla i la Vall del riu la tija. El Delta esdevindria, separada de la Vall, com una flor morta separada del seu branquilló nutritiu, i la Vall, descoronada del Delta, seria com una tija sense flor. El Caire — o Memphis, en l'Antic Imperi — està situat en el centre d'aquesta flor, des d'on, per una banda, emergeixen

I el bo del cas és que no som ni a Europa ni a Àsia.
Des de la terrassa del Continental, davant del jardí de l'Esbekieh, l'espectacle és bastant divertit. En aquesta terrassa l'estranger adquireix el plec del turista d'una manera alarmant. Malgrat tots els bons propòsits, heu esdevingut un clàssic turista, i no hi ha res a fer. I quan aquest turista ortodox es decideix a sortir al carrer, ha de

Piràmides. L'acte de fe dels faraons Keops, Kefren i Micerinos ha esdevingut, al cap d'uns quants segles, un entreacte emocionant en la vida del comerciant de Chicago.
Les Piràmides vistes de prop no són tan emocionants com des de l'altra banda del Nil, des d'on, fusionades amb els altres elements del paisatge, tenen la gràcia d'una silueta mediterrània. En canvi, la seva enorme massa, vista a cent metres de dis-

L'oració prop de les Piràmides

sufrir l'assalt de tota mena de venedors ambulants i resistir fins que pot agafar un taxi. Aprofitant uns moments de calma dels sitiadors surto de l'hotel acompanyat d'un alemany i un romanès, i tot passejant ens arribem als anomenats barris baixos. En totes les grans capitals aquests indrets tenen semblants aspectes. Els del Caire potser presenten la mateixa misèria, però evidentment tenen un picant particular.
En els baixos bordells del Caire la brüticia es mostra decorada amb colorines de ballet rus. El llit del prostibul adquireix una gran parenceria: un espaió llit de ferro amb tres graons encafitats a sota, una mena de baldaquí de llustrina al damunt i provéit de coixins de cretona florejada, que tot plegat podria servir, també, per anar a la rua.

Es en aquests llocs miserables on trobareu, al roig viu, aquella barreja de civilitzacions de que parlàvem. I enmig d'aquest *bric-à-brac*, de paraguers del *faubourg San-Antoine*, de tamborets de marqueteria barata

tància, sobrepassa les nostres possibilitats perceptives. Sense ganes de fer una paradoxa, gosaria dir que com més ens hi apropem més petites es tornen.
A més, la Piràmide s'ha de contemplar en volum, amb tres, almenys, de les seves arestes, i, si pot ésser, amb les quatre.

Una vegada convenientment retratat entre el negociant de Chicago i uns nuvis de Praga, podeu baixar del camell i encaminar-vos a l'interior del gran panteó o pujar dalt del cim. A dintre podreu palpar les parets granítiques de la cambra mortuòria, i des de dalt tindreu una vista espectacular.

Gairebé totes les fotografies de les Piràmides acostumen a presentar un primer terme amb l'Esfinx. Sembla com si a l'Esfinx se li hagués encomanat la mania dels turistes. Cal reconèixer, però, que té més aptitud fotogràfica que la majoria de turistes.

L'Esfinx, vista al natural, més aviat us decep. Quan estava mig ensorrada en l'arena, potser feia més impressió. Però, ara, tenint al descobert les seves llarguíssimes i disgracioses potes de l'època ptolomeica, ha perdut una bona part de gràcia i de misteri.

Rodant pel món veieu moltes peces arquitectòniques que us meravellen; les Piràmides, a més a més, us aclaparen. A mi em sembla que per més literatura que s'hi faci no les acabarem mai d'entendre.

MÀRIUS GIFREDA

Josep Maria Sert, per Jacques-Émile Blanche

ligència i mestria d'art, sinó amor: aquell amor que Gabriel i Galán cantava com element cooperador en la pintura del Crist de Velázquez.

Sert devia sentir l'olor de prestigi i de solidesa que emana de la història de Vic tan plethòrica d'homes eminentes; devia viure emocionat pel record d'aquell gran bisbe Torres i Bages que l'havia sabut comprendre quan encara no havia donat fruits madurs del seu geni juvenol.

I anava elaborant projectes i dibuixant esquemes i provatures...

L'any 1913 executava les pintures decoratives del saló de ball i la sala de música de la Kent House, de Londres; l'any 1916 dirigia l'organització de l'Exposició d'Art francès a Barcelona, gràcies a la qual molts de nosaltres no solament assaboríem les obres millors de l'art francès modern, sinó que veíem reunits els tapissos que a França no han estat mai junts encara que només l'un al costat de l'altre adquireixen la plenitud de llur vàlua.

Poc després decorava el Maricel de Sitges, aquell palau que es va creure que seria un museu esplèndid de Catalunya i que, buidat, no és altra cosa que un cos magnífic sense ànima.

En el curs de l'any 1918 pintà el saló principal del palau Errazuris, de Buenos Aires; l'any següent, l'escala del palau del duc d'Elchingen, a París; en 1920, els menjadors de Wrettram Hall, de Norfolk i del palau del marqués de Salamanca a Madrid; etcètera, etc.

Importància especial té la pintura *Una fira en una ciutat mediterrània*, damunt quaranta fulles de paravent, encarregada per Mr. B. Moore, dels Estats Units, i els plafons decoratius del saló de festes de la casa de Mr. J. M. Corden a Palm Beach, els quals representen les aventures de Simbad el Mariner.

L'any 1930 Josep Maria Sert, que tenia fama d'esser el pintor més ben pagat del món, va signar un contracte amb l'Ajuntament de San Sebastián per a decorar l'església de Sant Telm, convertida en museu. Va cobrar 300.000 pessetes i el mateix any exposà a París les pintures destinades al menjador de l'Hotel Waldorf Astoria, de Nova York, per les quals rebé l'enorme quantitat de 150.000 dòllars.

Però totes aquestes pintures empal·lideixen i s'esborren davant la magnificència de les pintures de la catedral de Vic.

L'any 1922 va exposar al Saló de Tardor de París unes pintures destinades a la seu de Vic, però, més tard, no en devia restar satisfet, perquè va tornar a començar i, de provatura en provatura, assolí l'estupenda meravella, el miracle definitiu.

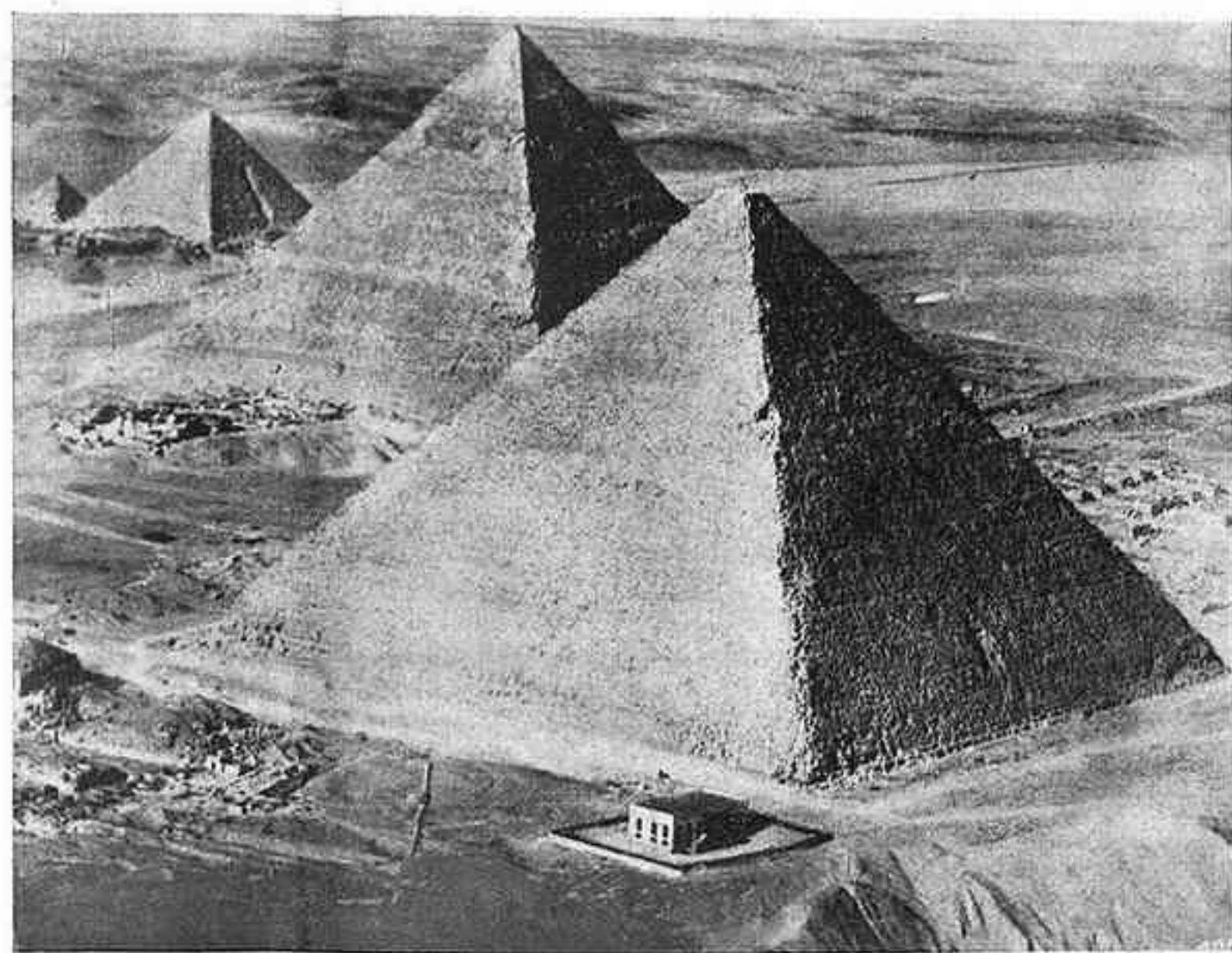
Per a constatar el ressò obtingut fora de Catalunya per l'obra de Josep Maria Sert, podria reproduir quelcom del que n'han dit els millors crítics de l'art modern.

Només dels escrits en francès i en castellà, he reunit, sense creure que algun dia podria utilitzar-los, treballs dels següents escriptors: Arsène Alexandre, Ricardo del Arco, Jacques Baschet, Juan de Becon, Paul Claudel, Hubert Colleye, André Désarroi, Georges Dwelshauvers, Albert Flament, Mauricio López-Roberts, Thiébault-Sisson i L. Vauxcelles.

Per damunt d'aquest chor de lloances merescudes i d'aquest dringar de l'or guanyat, plana avui l'encàrrec significatiu de decorar un gran saló del Palau de la Lliga de les Nacions, de Ginebra.

La internacionalitat de la glòria de Josep Maria Sert rebra un augment considerable i perenne, gràcies a les circumstàncies que concorren en l'esmentat Palau.

MIQUEL CAPDEVILA

Vista aèria de les Piràmides

els pètals que van a remullar-se a la Mediterrània, i per l'altra, acaba el curs del branquilló (el Nil) que ve d'abeurar-se en els grans llacs de l'interior de l'Àfrica.

Deixant de banda la imatge floral, observem que el Caire actual no presenta gaires símptomes d'egiptologia. Les Piràmides de Gizeh, als voltants de la ciutat, poden considerar-se com unes venerables deixalles d'una antiquíssima Exposició Internacional. El Caire és relativament modern. Va néixer, en el segle VII, a la tenda d'un general del califa Omar com una nova ciutat, essencialment guerrera i musulmana; i tres segles més tard ja tenia la pretensió d'eclipsar les magnificències de Bagdad. D'aquesta competència n'han quedat testimonis remarcables. Les mesquites d'El Azhar i del sultà Hassan són dos valuosos exemplars de l'art islàmic. Però la mesquita mimada per tots els objectius fotogràfics és la de Mehemet Ali, construïda a mitjans del segle passat i emplaçada damunt de la ciutat. Vista des de baix fa un cert efecte perquè recorda les mesquites de Constantinoble, però a mesura que us aneu acostant, i sobretot quan sou a dintre, veieu la trampa.

Al costat de l'element oriental hi ha, actualment, el sector europeu. Passejant pels carrers d'El Caire us traslladreu d'Orient a Occident amb una facilitat sorprenent. Per davant d'un enterrament de ritus oriental passa un Rolls-Royce de tipus occidental; tot plegat un cocktail Paris-Bagdad amb quatre gotes faraòniques. I precisament la sal del Caire està en aquesta barreja; en aquesta *conllevància* sense intencions d'assimilació per cap de les dues bandes. I potser per contrast entre aquests dos elements antagònics en resulta una major aspiració occidentalista pel cantó europeu i una suzerania d'orientalisme pels barris musulmans.

de Damasc, de llums d'acetilè fabricats a Alemanya, de draperies amb la passió d'Oriental, d'estampats de Lió i estalactites orientals, una dona contorsionera el seu ventre nu per seguir el ritme d'una dansa i espaterrar el turista amb quatre indecències. En l'habitació del costat la família de l'artista dorm per terra. Del pilot de dormilegues s'aixeca una nena d'uns set anys, encén una cigarreta que passa de boca en boca fins a extingir-se als llavis d'una arrauïda vella, guardadora del somni dels infants. I la dansa continua i continuarà mentre hi hagi turistes per entabanar.

Hem dit que en aquest cocktail del Caire hi ha quatre gotes de l'antig Imperi faraònic. Una d'aquestes gotes — la Piràmide de Keops — té 145 metres d'alçada per 232 d'amplada. L'egiptòleg A. Moret diu que la construcció de les Piràmides és un acte de fe. En tal cas, hem de convenir que a actes de fe de 2.300.000 metres cúbics de pedra, amb blocs de 400 tones, avui dia no hi estem acostumats.

Després de veure aquestes obres de la IV Dinastia, tot el que em contin de l'Antic Imperi està disposat a creure-ho. Així, segons els càlculs d'Eduard Meyer, la data de l'establiment del calendari memfític és de l'any 4241 (a. de J. C.), que jo no poso en dubte, encara que hi hagués afegit un parell d'anys més. Tampoc no poso en dubte que els constructors de les piràmides visquessin cap allí l'any 2840 (a. de J. C.). També s'ha dit que les arestes d'una piràmide volen plasmar els raigs solars que des del zenit en envia el déu Rà per vivificar les voreres del Nil o, si voleu, per amaranos de suor.

Deixant la interpretació «idealista» de la història, limitem-nos a pujar dalt d'un camell per anar a aconseguir la màxima aspiració del turista: un retrat al peu de les

PROJECTOR

Addenda a «Una visita a Picasso»

Hi ha temes rics, inexhauribles. Un d'així, és Picasso. L'article del nostre col·laborador Albert Junyent sobre el pintor magaleny-barceloní-montmartrès, publicat en el número anterior de MIRADOR, passava de l'extensió acostumada; així i tot, el nostre col·laborador no va reeixir a encabir-hi tot el que volia dir. Ja aparegut el número, una carta seva ens pregava d'afegir un paràgraf al seu article, si s'hi era a temps. En efecte, no s'hi era a temps, però no volem renunciar a publicar aquest fragment oblidat entre les notes per a l'article en qüestió. Fa així:

«En presentar unes pintures amb superfícies compactes, brillants, Picasso ens explica:

—Des de fa algun temps, barrejo de vedades colors d'esmail, blanc principalment, als colors normals de la paleta. Us aconsello d'assajar el procediment; advertint-vos, però, que vol un xic de pràctica. Té l'avantatge de secar de pressa les primeres capes i de facilitar qualitats de matèria poc corrents. És absurd de creure en la intangibilitat d'un determinat producte. Creieu, potser, que Van Eyck i els altres iniciadors de la pintura a l'oli podrien fer el que feien amb els tubs que nosaltres comprem a la botiga?»

GUTENBERG, S. A.

Fàbrica de maquinària per a les Arts Gràfiques

Nàpols, 215 - Telèfon 55723 BARCELONA

Exit en la mida Corbates inarrugables Pijames a bon preu JAUME I, 11 Telèfon 11665

MUSICA I RADIO

UNA CARTA DE ROMAIN ROLLAND

Sobre un art musical soviètic

En cap època de la història la música no ha estat mai a l'avantguarda de les grans commocions socials i polítiques. El tocador de l'aulos grec, el cant gregorià, les primeres òperes del Renaixement italià, Bach, Beethoven, Wagner: sigui quin sigui el punt de la història en què deturen la nostra atenció, l'expressió musical no troba la seva darrera perfecció, la sublimitat del seu estil, l'obra mestra representativa fins després de l'estabilització de les agitacions socials. La música no ha tingut mai una participació directa ni indirecta en les grans revolucions com l'han tinguda la literatura o la teoria econòmica. Els músics revolucionaris no puguen a la barricada, car ni el cas de Wagner participant d'una manera activa a les revoltes de Dresden és gaire digne de crèdit.

La música no fa altra cosa que constatar i recolzar el nou fet social del qual esdevé el símbol esclatant, quasi mai, però, immediatament, sinó al cap d'una generació. Es així — per no esmentar més que aquest exemple — com Beethoven escriu la seva glorificació sonora de la Revolució francesa en una època en què els fruits revolucionaris ja s'havien gairebé perdut totalment.

La revolució soviètica no constitueix cap excepció. Certament que, com en tots els moviments socials, els revolucionaris russos disposaven d'innombrables cançons guerres i polítiques que jugaren un paper important en la formació de l'estat psíquic de les masses durant els mesos sagnants de la guerra civil i l'època del «comunisme de guerra». No és llur valor artístic que es tracta de discutir. La majoria d'aquestes cançons, com en totes les situacions semblants, aconseguen llur principal força pel contingut revolucionari dels textos. Fins ara cap compositor soviètic no ha aconseguit crear una obra que pugui ésser considerada com un símbol precís i inequívoc de la manera de pensar i de sentir de la dictadura del proletariat. Aquest fet confirma el nostre criteri que un estat de coses transitori no admet la simbolització autèntica d'una societat que tot just s'està començant a formar.

Els joves compositors soviètics han comprès molt bé la complicada dificultat d'aquest problema. En la majoria de temptatives realitzades durant aquests deu darrers anys hom s'ha limitat a crear una música adaptada a aquest estat transitori de la societat. Aquestes composicions, sobretot les obres magnífiques de Davidenko, que ara ha mort jove de trenta-vuit anys, no volen expressar res de definitiu. Volen ésser només uns estímuls psicològics en els meravellosos esforços del poble rus per a la realització de llurs *piatiletka*; volen crear un estat d'esperit que faci els cantaires i el públic més aptes per al combat extenuador de cada dia.

La Gran Òpera de Moscou obrí, a començaments de 1932, un concurs per a interessar els compositors soviètics en noves formes d'expressió que tinguessin per tema la vida actual. A partir de l'octubre del mateix any, foren presentades onze simfonies al jurat. La majoria dels compositors escolliren temes revolucionaris històrics, però no actuals, cosa per la qual els primers premis degueren ésser declarats deserts. Les simfonies de G. Popoff, de J. Txaporin i de V. Txebalin guanyaren els segons premis. El compositor Antúroff aconseguí el quart amb el seu *Poema Simfònic*.

Les dificultats foren molt més grans per a la realització d'òperes i de ballets nous sobre temes actuals. Aquí també tots els primers premis foren declarats deserts. El jurat rebé 37 òperes, entre les quals n'hi havia dues de particularment interessants per llur esforç renovador d'un gènere que es creia condemnat a la degeneració: *El Caminant*, música i text d'Alexandre Goedike, i *el Dia de Festa*, de V. Jelobinski, sobre un text d'O. Briks.

Les dificultats i el resultat poc satisfactori d'aquests concursos no poden estranyar-nos gaire. Estem convençuts que no ha arribat encara el moment propici per a l'aparició de les obres mestres soviètiques que siguin la imatge fidel i autèntica de la nova Rússia. Mentre duri la lluita per a les primeres necessitats de la vida, l'art no podrà estar, pel moment, més que al servei d'aquestes necessitats imperioses que imposa la realitat soviètica. Per ara, la música serà la fidel filla de la política, de la mateixa manera que alguns segles enrera, en una situació molt anàloga, es degué limitar a ésser únicament *filia ecclesiae*. L'estructura

de la vida pública a la U. R. S. S. no pot admetre de moment gairebé cap altra solució.

Es doncs molt natural que un home com Romain Rolland, que és, alhora que un fervent amic del comunisme soviètic, un dels més famosos musicòlegs del món, vulgui ja anar més lluny. *Le Monde Musical*, en un dels seus darrers números, publica una carta molt interessant sobre aquesta qüestió, que l'il·lustre doctor en musicologia i escriptor francès adreça als seus amics i col·legues soviètics a propòsit del «realisme socialista». Hem cregut del cas reproduir-ne alguns dels paràgrafs més característics. Són unes paraules molt necessàries que posaran en guàrdia els artistes russos contra el perill de negligir un punt de vista molt important per a la construcció d'un art soviètic en un futur molt pròxim.

«Ningú més que jo — escriu Rolland — no preconitza la necessitat d'un lligam vivent entre l'artista i la realitat concreta. Jo he estat el que ha escrit: *Toute pensée qui n'aboutit pas à l'action est un avortement ou une trahison*, i he procurat sempre que tots els meus escrits siguin accions. »
«Dec aprovar, per tant, que els escriptors soviètics sumin llur art al corrent de l'evolució i de revolució que combat, que destrueix i que construeix. Però seria excessiu i àdhuc funest per a l'esdevenidor de l'ordre nou que edifica la revolució, pretendre limitar tot l'art a aquesta única finalitat.»

«Cal reservar a la poesia els lliures dominis de la meditació pura i del vast somni de l'esperit. Així com la ciència té necessitat d'una llibertat il·limitada per a les recerques, al més pregon del pensament, sense tenir els ulls sempre fixos sobre l'ús present que podrà fer-se de les seves descobertes, cal també reservar, en la seva plenitud intacta, l'efervescència interior del lirisme i de la concentració poètica. Car aquestes són les riqueses més profundament arrelades de l'esperit humà. Els més grans poetes, els Goethe, els Hugo, els Shakespeare, els Dante, els Esquil, tenen dues parts en les seves obres: una, lligada a l'evolució de llur propi temps, i l'altra, molt més profunda, que ultrapassa les necessitats i les aspiracions de llur segle. És aquesta darrera la que alimenta encara els segles nous. Ella ha eternitzat llur glòria i la de llur poble.»

«Camarades meus, heu d'administrar aquestes riqueses. Tinguen present que no treballeu solament per a l'hora present. Treballu pel millen que ve, del qual sou vosaltres la porta d'entrada. Asssegureu, doncs, un gran espai a aquells, poetes o savis, la veu dels quals pot omplir un vast espai! Encoratgeu la poesia pura, com ho feu amb la ciència pura! Tot el que l'art i la ciència conquisten en el camp de la bel·lesa i de la veritat és el graner de llavors per al nou món que esteu fundant.»

«Dec afegir, però, que segons el meu criteri, això no deu rellevar l'artista pur de realitzar un treball d'utilitat social. L'home complet és el que aconsegueix de portar dintre seu una abundant vida interior i de dedicar-ne les energies a l'acció comuna...»

OTTO MAYER

Amilcare Ponchielli

Notícies de tot el món

ANGLATERRA

La Royal Academy of Music ha presentat davant d'un públic privilegiat l'única òpera del gran compositor de *lieder*, Hugo Wolf, *El Corregidor*, en la seva versió integral. El tema és el mateix que el del *Sombrero de tres picos*, de Falla, compost gairebé mig segle més tard.

ESPAÑA

Ernesto Halffter ha estat nomenat professor del conjunt vocal i instrumental del Conservatori de Sevilla.

* Ha estat admesa la dimissió de llurs càrrecs en la Junta Nacional de la Música i Teatres Lírics, que havien presentat el president, el vice-president, vocals i secretari.

ITALIA

El tercer Festival Internacional de Música tindrà lloc a Venècia del 8 al 16 de setembre vinent, sota la presidència del mestre Adriano Lualdi. En el programa s'anuncien, entre altres, dos concerts per a piano i orquestra, l'un de Ravel i l'altre de Milhaud, òperes de Krenek i de Rieti. La part clàssica de la festa estarà en mans de Clemens Krauss i la seva orquestra filharmònica de Viena.

U. R. S. S.

Una de les majors esperances de la falanx dels joves compositors soviètics, Alexandre Davidenko, ha mort a l'edat de trenta-vuit anys. Basava la seva obra sobre la creació de la massa obrera, camperola i militar. El gènere que féu la seva celebració fou la cançó, principalment *Carrer en agitació*, *La primera divisió de cavalleria*, *Avui tots som mariners*, etc. El tiratge de les seves cançons aconseguia centenars de milers d'exemplars.

Notes de ràdio

La premsa i la ràdio

De mica en mica, els grans diaris americans tendeixen a apoderar-se de les estacions de ràdio. De les sis-centes estacions dels Estats Units, ja n'hi ha cent que estan sota el control dels magnats de la premsa, i aquest nombre tendeix a augmentar.

W. R. Hearst ha adquirit no fa gaire les estacions K. Y. A. de San Francisco i W. H. A. D. de Milwaukee; aquesta darrera es fusionarà amb la W. I. S. N., que forma part del consorci Hearst. Aquest gestiona actualment de la Comissió federal de la Ràdio que se li permeti augmentar la potència de la darrera estació.

J. David Stern, l'editor de Filadèlfia que ha entrat en el periodisme adquirint el diari *Evening Post*, ha demanat permís per a construir una estació de la longitud d'ona utilitzada fins ara per la W. N. Y. C., estació pertanyent a la ciutat de Nova York i el tancament de la qual és imminent.

El *Republican American*, de Nova Anglaterra, comença la construcció d'una nova estació i el *Standard Times*, de New Bedford, ha comprat la W. N. B. H.

En tot Itàlia i més especialment a Cremona — on nasqué també el cèlebre Stradivari — han començat les festes commemoratives del centenari de la naixença, que s'escau el primer del mes vinent, d'Amilcare Ponchielli, l'autor de *La Gioconda*.

La fama d'aquest compositor es veié oscurecida per la d'un altre major, Giuseppe Verdi, aquell que els examinadors del Conservatori de Milà no volien admetre perquè el jutjaven «completament negat per a la música», encara que el jove de Busseto no s'intimidà per un judici tan sever, com prou ho havia de provar en l'esdevenidor.

Tornant a Ponchielli, la seva severa i malenconica adolescència, els anys precedents a la conquesta del seu diploma, escaiguda

Ponchielli

en 1853, són especialment reevocats aquests dies en els discursos i articles dedicats a la seva memòria.

En 1856, el Conservatori de Milà era dirigit per Lauro Rossi, que estimava Ponchielli com un fill. El director acabava de rebre l'encàrrec de compondre una òpera còmica, però preferí passar l'encàrrec a un quartet d'alumnes, entre els quals hi havia Ponchielli. L'obra es representà, i només dos trossos conqueriren l'aprovació pública: la introducció i una ària per al baix còmic. Ambdós eren de Ponchielli. Això constituí el començ d'un llarg i difícil camí, al final del qual vingueren la celebritat i la mort.

De tornada a la ciutat natal amb el seu diploma a la butxaca, Ponchielli hagué de donar lliçons de música. Unic reconfort a la seva malenconia, els seus somnis; únic ajut, l'amistat d'un pel·laire cremonès que li donà la possibilitat de compondre la primera òpera, *I Promessi Sposi*, inspirada en la cèlebre novel·la de Manzoni. La nit del 15 de setembre de 1856 era estrenada a Cremona, i, malgrat l'èxit, l'autor no sortí de l'estretor i l'obscuritat i degué encara recórrer un llarg calvari. Aquest va de la mancada execució de *Bertrando de Borio* a la infeliç execució de *Rodrigo de dei Goli*, de la direcció de la banda municipal cre-

monesa a la desillusió en un concurs del Conservatori milanès, fins al triomf dels *Promessi Sposi*, que, corregits, foren representats al teatre *Dal Verme*, de Milà, que s'acabava d'inaugurar.

Semblava, finalment, que el camí s'aplanés. Foren, en efecte, representats a la Scala *I Lituani*, seguits al cap de poc temps per l'acollida delirant a *La Gioconda*.

Naturalment, la crítica no ha planyut els aspres comentaris envers Ponchielli, sense estalviar la seva obra més famosa, retraient-li que no havia escrit per a l'art, sinó per al públic. Però no és pas tan fàcil de saber per a qui ha escrit tots els compositors... Ponchielli tenia innat el sentit del teatre. Les seves òperes són teatrals per excel·lència. Sens dubte, recercaava el que se'n diu l'efecte. Però això era culpa dels músics, o més aviat dels públics que l'exigien?

El públic no demanava al teatre res més que el *bel canto*, i Ponchielli va saber donar-n'hi a mans plenes. En *La Gioconda*, com d'altra banda en totes les seves obres, hi ha el cant ampli, limpid, segur, dolc, commovedor...

I, amb tot, quantes lluites li calgueren, quin viacrucis hagué de passar, per a poder sortir de la mediocritat, si no de l'obscuritat!

A través de les seves peregrinacions per la Península, el trobem a Roma, on escriu *Il figlio prodigo*, reprès recentment damunt l'escena parisenca. De Roma torna a Milà, on, finalment, conquista el cobejat càrrec del Conservatori, cosa que era considerada de gran importància per a un músic. Però s'acosta l'hora del seu traspass, en edat gens avançada.

Després de la *Cantata* escrita en ocasió del trasllat de les despulles mortals de Donizetti, i l'òpera *Marion Delorme*, Amilcare Ponchielli moria en 16 de gener de 1886.

La vida de Ponchielli no és gaire dissemblant de la de tants altres músics, resumida en una sèrie d'esperances i de desillusos, de joies secretes i de profundes tristesses. Sovint, això és un mal també dels nostres dies, que depèn dels capritjos dels editors musicals, que dominen el món de l'òpera, i si no són els àrbitres de la glòria dels compositors, ho són almenys de llur fortuna. Alguna cosa d'això sap prou bé Pietro Mascagni, que després de conquistar fama amb la *Cavalleria rusticana* i algunes òperes successives, hagué de sostenir una aspra i llarga lluita contra l'obstruccionisme més aferrissat. Es clar que tingué, al capdavant, el triomf final, i les seves obres foren representades regularment, i així el pròxim hivern, a la Scala de Milà en serà representada una de nova: *Verone*. Si Verdi a vuitanta anys escriu *l'Otello*, Mascagni, als setanta — sempre alegre i sempre fort, fumant el seu *toscato* —, ha escrit una obra que es diu que iguala, si no supera, les altres seves.

Ponchielli conegué de la vida més les amargors que no pas les joies, i segurament clogués els ulls al somni etern sense saber que li reservava la posteritat. Trist destí d'un gran enginy i d'un no menys gran cor!

ATHOS NOVELLIS

Exposició de Productes Insecticides

A l'hivern, hom es queixa del fred i de les molèsties i inconvenients que comporta. A l'estiu, però, hom es queixa igualment de les molèsties pròpies del temps, que no consisteixen pas solament en la calor.

«REXOL»
El més enèrgic antisèptic, desinfectant, desodorant i microbicida per a hospitals, grans locals, quadres, etc.

Productes COMET
Despatx a Barcelona: Provença, 376 - 1.ª, 1.ª
FÀBRICA A MONTGAT Telèfon núm. 52699

«A l'estiu, tota cuca viu», constata la saviesa popular, i aquesta facilitat de les cuques a campar-se-la en l'estació de les calorés és una, i de les més importants, de les molèsties d'aquests mesos d'estiu.

Però no és pas solament per les molèsties que causen, que les cuques són indesitjables, i qui diu cuques es refereix a tota mena de bestioles inútils que fan més nosa que servei i que l'home combat per tots els mitjans al seu abast.

Hi ha alguna cosa més important i de molta major transcendència que les molèsties o la simple presència de tals bestioles. I és aquesta la transmissió de malalties, la qual tot sovint corre a llur compte, o bé els grans o petits estralls que causen en les plantes i en els articles de menjar i beure.

No és doncs un senzill afer de netedat i de comoditat el que fa aconsellable, i àdhuc exigible en molts casos, la lluita contra els insectes. No cal especificar aquí les malalties a la transmissió de les quals contribueixen els insectes, ni detallar els perjudicis que causen a l'economia domèstica i general. Tothom n'està prou convençut.

Per això ha estat d'una gran oportunitat — i el públic, comprenent-lo així i veient pel seu interès, hi ha acudit en aflluència — l'Exposició de Productes Insecticides que darrerament ha tingut lloc als soterranis de la Plaça de Catalunya i a la inauguració de la qual assistiren

les autoritats, especialment les que tenen sota llur dependència directa la higiene i salut públiques.

Cal assenyalar, de l'esmentada exposició, el brillantíssim paper que hi féu la indústria autòctona, dignament representada.

LA MEDICINA CATALANA

Portantveu de l'Ocitània mèdica

és, doctor, la vostra revista

FLORHIGIAN

Polvoritzador automàtic combinat amb les portes

D'INVENCIÓ I FABRICACIÓ CATALANES

Aplicant l'aparell resoldreu tots aquells casos originats per deficiències higièniques

de les vivendes; eliminareu la fortor produïda per aglomeracions de personal en sales públiques, despatxos, etc.

Perfuma si hi ha perfum i desinfecta si hi ha desinfectant

Demaneu referències a G. MORA - Bruc, 65. Telèfon 23550

PRODUCTE NACIONAL

INSECTICIDA FLUIDMAT

ANONIMA PUNT-BLAU ARIBAU, 226-BARCELONA

